

Några grammatiska svårigheter i svenskan för koreansktalande: Med fokus på syntax

Hyeon-Sook Park*

Innehållsförteckning

1. Ordföljd
2. Ordföljdsvariation
3. Satstyper
4. Satser utan subjekt
5. Grammatiska svårigheter i svenskan för koreansktalande
 - 5.1 Ordföljd
 - 5.2 Utlämnade satsdelar
 - 5.3 Samordning och underordning
6. Sammanfattning

* Institutionen för skandinaviska språk, Hankuk University of Foreign Studies, Seoul, Sydkorea.

Koreanska som generellt antas tillhöra den altaiska språkfamiljen tillsammans med turkiska, mongoliska och manchu-tungiska skiljer sig typologiskt i stor utsträckning från svenska som tillhör det germanska språket i den indoeuropeiska språkfamiljen.

I denna studie ger jag en kortfattad beskrivning av svenska i förhållande till koreanska.¹⁾ Beskrivningen kommer huvudsakligen att fokuseras på syntaxen. Sedan följer ett försök att med hjälp av beskrivningen närmare analysera några svårigheter som koreansktalande kan ställas inför när de lär sig svenska. Syftet med denna studie är att visa vissa återkommande grammatiska svårigheter hos koreansktalande studenter har samband med skillnader i ordföljden mellan koreanska och svenska. Man kan därmed bättre förstå bakgrunden till vissa återkommande fel som görs av talare med koreanskt modersmål och ta hänsyn till detta vid undervisningen i svenska.²⁾

1. Ordföljd

Medan koreanskan hör till SOV-språken med grundordföljden subjekt - predikatsverb - objekt räknas svenskan till SVO-språken, dvs. den har grundordföljden subjekt - objekt - predikatsverb. Jämför:

koreanska (SOV)

Anna-가 한국어-를 공부한다.

Anna-NOM koreanska-ACC läser

S O V

'Anna läser koreanska.'

svenska (SVO)

Anna-가 공부한다 한국어-를.

Anna-NOM läser koreanska-ACC

S O V

1) En mer detaljerad kontrastiv deskription av koreanska i förhållande till svenska återfinns i Park (1994, 2000).

2) Det måste dock nämnas att ett inflytande från modersmål inte behöver vara den enda faktorn som ligger bakom ett grammatiskt fel. Vissa fel kan göras även av studenter med andra modersmål.

Bestämningar, dvs. genitiv- och adjektivattribut, i svenskan (liksom i koreanskan) står före sitt huvudord. Till skillnad från koreanskan placeras relativsätser i svenskan alltid efter sitt huvudord. Medan det koreanska kopulaverbet står efter predikativet, kommer adverbialt före verbet.³⁾ Det svenska kopulaverbet står däremot före sitt predikativ men adverbialt står efter verbet.

2. Ordföljdsvariation

Grundordföljden i en koreansk sats är SOV, men ordföljden kan ändras exempelvis för att betona en viss del i satsen eller för att stilistiskt variera uttryckssättet. Se följande:

(1)

Erik-이	어제	Anna-를	만났다.	(S + Adv+O+V)
Erik-NOM	igår	Anna-ACC	träffade	
'Erik träffade Lena igår.'				
Erik-이	Anna-를	어제	만났다.	(S+ O+ Adv+V)
어제	Erik-이	Anna-를	만났다.	(Adv+S+O+V)
어제	Anna-를	Erik-이	만났다.	(Adv+ O+S+V)
Anna-를	어제	Erik-이	만났다.	(O+ Adv+S+V)
Anna-를	Erik-이	어제	만났다.	(O+ S+ Adv+V)
Anna-를	어제	만났다,	Erik-이.	(O+ Adv+ V+S) ⁴⁾ , etc.

Alla satserna ovan är grammatiskt möjliga och har nästan samma

3) Observera att det koreanska kopulaverbet är enklitiskt och att det ofta utelämnas i talspråk.

4) Predikatet ska alltid stå sist i satsen utom när ett annat led utgör ett tillägg som brukar föregås av paus i tal och komma i skrift. Ett sådant tillägg ger intryck av talspråk och används som ett slags förtydligande, när talaren efter ett uttalande har en känsla av att referensen inte är tillräckligt klar för lyssnaren.

betydelse (under förutsättning att intonationen är densamma). Eftersom satserna inte blir ogrammatiska, eller satsdelsfunktionerna eller satstyperna inte förändras, visar exemplen ovan att ordföljden i korenskan inte spelar så avgörande roll.

Som vi ser ovan kan satsdelarna subjekt, adverbial och objekt placeras på vilken plats som helst. Predikatsverb placeras däremot nästan alltid finalt. Att ordföljden avviker från den grundläggande ordföljden beror på graden av betoning eller emfas. Ordföljden i korenskan har nära samband med textens informationsstruktur, dvs. tema-remata struktur där känd information placeras i början av meningen och ny information nära slutet i anslutning till predikatet.

Möjligheten att i korenskan ha den här relativt friare ordföljden finns för att det grammatiska förhållandet mellan olika ord i en koreansk sats, dvs. satsdelarna, markeras av olika kasuspartiklar. Även dessa kasuspartiklar kan utelämnas, vilket är vanligt i talspråk. Trots detta uppstår, på grund av kontexten och huvudordföljden, ingen tvetydighet.

(2)

Erik(-이) 어제 Anna(-를) 만났다.
Erik-NOM igår Anna-ACC träffade
'Erik träffade Lena igår.'

I korenskan står bisatser alltid före huvudsatser och ordföljden är densamma i huvud- och bisatser. Se följande:

(3)

그-가 아무 말-을 안 했기 때문에 우리-는 아무 것도 몰랐다.
han-NOM något ord-ACC NEG göra eftersom vi-T något veta inte
Eftersom han inte hade sagt ett ord visste vi inget.

Det svenska språket tillåter däremot betydligt mindre

ordföljdsvariation än koreanskan, eftersom den svenska ordföljden används för att ange satsdelar, satstyp och satshierarki (huvud- och bisats) (Hammarberg & Viberg 1979). Ett sätt att beskriva grundläggande regler om ordföljden i svenska är att använda det så-kallade satsschemat.

Huvudsatsschema:

Fundament	Verb 1 (det finita verbet)	(Subjekt)	Sats- adverbial	Verb 2	Objekt/ komplement	Andra adverbial
Jag	träffade				Lena	igår
Lena	träffade	jag				Igår
Igår	träffade	jag			Lena	

När huvudsatser i svenskan börjar med något annat än subjektet, t.ex. objektet och adverbial, blir ordföljden mellan subjektet och det finita verbet omvänd. Observera vidare att det svenska finita verbet alltid kommer på andra plats i påståendesatser. Svenska huvudsatser skiljer sig åt från bisatser i ordföljden, se nedan:

Bisatsschema:

Konjunk- tion	Subjekt	Sats- adverbial	Verb 1	Verb 2	Objekt/ komplement	Andra adverbial
Eftersom	han	inte	hade	sagt	ett ord	visste vi inget

I kontrast till huvudsatser, som i princip kan börja med vilken grammatisk funktion som helst, måste bisatser börja med subjektet direkt efter den underordnade konjunktionen. Medan satsadverbial i huvudsatser kommer efter det finita verbet, placeras det före det finita

verbet i bisatser. Märk också att när bisatsen kommer före huvudsatsen, blir ordföljden mellan subjektet och det finita verbet omvänd också i huvudsatsen.

3. Satstyper

Koreanskan har samma ordföljd oavsett satstyp (ex. påståendesats, frågesats, etc) och alla satser avslutas med ett verb. Satstyperna i koreanskan markeras med hjälp av olika typer av avslutande verbändelser som tilläggs efter verbstammen. Exempelvis visar den avslutande ändelsen *-ta* både att satsen är avslutad och att det är en påståendesats.

Satstyperna i svenskan markeras däremot av ordföljden, dvs. placeringen av finit verb, subjekt och frågeord. Det finita verbet placeras i svenskan på andra plats i både påståenden och frågeordsfrågor, däremot på första plats i ja/nej-frågor och imperativ. Se följande:

<i>Satstyp</i>	<i>Koreanska</i>	<i>Svenska</i>
Påstående	Anna-가 가-ㄴ-다. (S+V) Anna-NOM gå-PRES-DECL	Anna går. (S+V)
Frågeordsfråga	Anna-가 언제 가-나? (S+ADV+V) Anna-NOM när gå-INT	När går Anna? (ADV+V+S)
Ja/nej-fråga	Anna-가 가-나? (S+V) Anna-NOM gå-INT	Går Anna? (V+S)
Imperativ	(네-가) 가-라! ((S)+V) (you-NOM) gå-IMP	Gå (du)! (V+S)

4. Satsers utan subjekt

Det mest karaktäristiska draget hos syntaxen i koreanskan är att överflödiga satsdelar ofta utelämnas, särskilt i talspråk. Alla satsdelar utom predikatsverb kan utelämnas under förutsättning att innehållet framgår av kontexten. Framför allt utelämnas ofta subjektet som är markerat med temapartikeln -은/-는 och anger satsens tema (topik).⁵⁾ Detta fenomen kan uppfattas som speciellt främmande för svensktalande eftersom svenskan har subjektstvång (e.g. Hammarberg and Viberg 1979:10, Viberg 1984:37-39).

I koreanska satsers finns det talrika konstruktioner där både tema- och remasubjekt förekommer samtidigt i en och samma sats. I exempel (4) är 오빠 temasubjekt och 키 remasubjekt. Detta kan vara anledningen till att koreanskan anses vara subjekt- och topikdominerad (Viberg 1984:39-41).

- (4)
오빠-는	키-가	크-다.
storebror-T	längd-NOM	vara lång-PÄ
- 'Vad storebrodern beträffar är (han) lång'.

Varje sats i svenskan måste innehålla ett subjekt och ett finit verb,

5) Tema är som vi vet det som redan är välkänt för både talaren och lyssnaren och står normalt i början av satsen och bär då ingen betoning. Tema i svenskan signaleras främst av pronomen och bestämd form. Koreanskan har däremot temamarkör, dvs. temapartikel -은/ -는 som anger att ordet som föregår denna partikel är tema i satsen. Ordet med temamarkering står vanligtvis satsinitialt. Men markeringen av tema i koreanskan är inte obligatorisk. Man kan utelämna temat när dess identitet framgår ur kontexten. Märk dock att temasubjektet i koreanska utelämnas tillsammans med topikpartikeln. Se följande:

Johan-이	시내-에	가-다.	그리고 (그-는)	친구-를	만나-다.
Johan-NOM	stan-DAT	gå-PRET-PÄ	och	han-T kompis-ACC	träffa-PRET-P

'Johan gick till stan. Och (han) träffade (en) kompis'.

eftersom deras inbördes placering markerar bl.a. satstyp. Det formella subjektet *det* i personliga och existentiella konstruktioner, t.ex. "*det* regnar", "*det* sitter en katt på bordet", vittnar om betydelsen av subjektet i svenska satser. Om subjekt inte sätts ut blir distinktioner mellan satstyper, t.ex. påstående respektive fråga omöjliga. Svenskan sägs därför vara ett subjektdominerande språk (Viberg 1984:39-41).

koreanska

svenska

오-ㄴ-다.

*kommer. (påstående eller fråga?)

Komma-PRES-PÅ

(Någon) kommer.

5. Grammatiska svårigheter i svenskan för koreansktalande

Med hjälp av ovanstående beskrivning analyseras några svårigheter som koreansktalande kan ställas inför när de lär sig svenska. Lägga märke till att svårigheter förknippade med morfologi inte har berörts här, eftersom dessa står utanför vad som behandlats i denna studie. Men detta ska inte tolkas så att koreanska studenter inte har några problem av sådant slag. Det utgör förstås ett av de allvarligaste problemen vid inlärandet av det svenska språket som målspråk.⁶⁾ Svårigheterna i detta avsnitt illustreras med verkliga exempel. Exempelen är hämtade från uppsatser som är skrivna av koreanska studenter vid Institutionen för skandinaviska språk vid Hankyong University of Foreign Studies i Sydkorea. Studenterna har läst svenska ett år och har varit inskrivna vid Uppsatskursen vid institutionen 2010.⁷⁾

6) Här bör det påpekas också att syftet med detta försök inte är att diskutera de mest typiska grammatiska svårigheterna i svenskan för koreansktalande utan bara att ge exempel på några svårigheter, vilka antagligen förorsakas av olikheter i syntax mellan koreanska och svenska.

7) Det måste nämnas att det har varit svårt att finna ett tillräckligt antal

5.1 Ordföljd

Ett av de oftast återkommande felen hos de flesta inlärare av svenska som andraspråk är felaktig ordföljd. Framför allt är rak ordföljd även när någon annan satsdel än subjekt inleder satsen vanlig. Detta fenomen är mest frekvent i ledigt talspråk. Se följande:

Varje morgon jag åker tunnelbana till jobbet.⁸⁾

1 3 2

Igår min pojkvän gav ett vitt bord och fyra svarta stolar.

1 3 2

Den jag köpte I går.

1 3 2

När han rakade sig i morse han skar sig.

1 3 2 4

Om du köper en större säng, du kan bättre sova.

1 3 2 5 4

Att placeringen av det finita verbet och subjektet markerar olika typer av satser i svenskan är inte lätt att behärska för koreansktalande studenter eftersom koreanskan har samma ordföljd oavsett satstyp.

Varför du studerar japanska och kinesiska vid universitetet?

1 3 2

Ni går på bio ofta?

2 1 4 3

autentiska exempel, främst beroende på att man gör färre misstag när man skriver än när man talar.

- 8) Felen i exemplen har markerats med understrykningar och ett korrekt alternativ har angivits under respektive fel.

Hur många rum huset har?

1 3 2

Negationer och andra satsadverbials placering i huvudsatser utgör ett annat stort problem. Satsadverbial inklusive negationer kommer efter det finita verbet i huvudsatser.

De inte har varit i Frankrike.

1 3 2

Varför inte ringer du mig?

1 4 2 3

Hon aldrig älskar sin snälla pojkvän.

1 3 2

Jag alltid vill åka till Sverige.

1 3 2 4

5.2 Utelämnade satsdelar

Det är typiskt för koreansktalande att utelämna överflödiga delar i satsen. Detta utelämnande har ett starkt samband med kontextens roll i koreanskan. Koreaner tenderar att utelämna det de antar att lyssnaren/läsaren redan känner till. Så är t.ex. satser utan subjekt en karakteristisk feltyp som är förankrad i koreanskan. Se följande:

_____ Läger mig och läser boken.

(Jag)

Var köper _____ vackra rosor?

(du)

Hon tycker om att rita så _____ vill bli en designer.

(hon)

Vidare kan det förekomma satser som saknar formellt subjekt, t.ex. "Regnar." i stället för "Det regnar."

Idag blåser _____ mycket.
det

5.3 Samordning och underordning

Bland problem förbunda med samordning och underordning kan först och främst nämnas ett felaktigt uteslutande av de upprepade satsdelarna där svenskan måste sätta ut dessa. Följande exempel visar att subjekten i bisaterna är utelämnade.

Han säger att ____ ska träffa sin dotter i morgon.
(han)
_____ Måste ringa till honom innan ____ går dit.
(du) (du)

Svenskans olika ordföljd i huvud- och bisats vållar också utan tvekan problem hos de flesta utländska inlärare av svenska, så även hos koreaner. Kom ihåg att subjekt måste stå direkt efter underordnande konjunktioner och satsadverbial placeras före det finita verbet i svenska bisatser. Se följande:

Vet du var bor han?
2 1

Jag vill hjälpa turister som besöker korea från andra länder och kan inte prata koreanska.
2 1 3

6. Sammanfattning

I denna studie ges en kortfattad beskrivning av svenska i förhållande till koreanska. Främst uppmärksammas viktiga syntaktiska skillnader mellan koreanska och svenska:

Koreanskan hör till SOV-språken. Grundordföljden i koreanska är

alltså subjekt - objekt - predikatsverb. Trots detta tillåter koreanskan en relativt fri ordföljd. På grund av kasusändelser och kontext uppstår ingen oklarhet. Bestämningsord placeras alltid före sitt huvudord. I koreanskan kan överflödiga satsdelar utelämnas under förutsättning att kontexten gör att det inte kan uppstå missförstånd. Detta kan förklara bl.a. fenomen som att satser utan subjekt är vanliga. Koreanskan har samma ordföljd oavsett satstyp, alltså även i huvud- och bisatser.

Svenskan räknas däremot till SVO-språken, med grundordföljden subjekt - predikatsverb - objekt. Vidare har ordföljden i svenska en begränsad variation. Ordföljden är betydelsebärande eftersom den används för att göra skillnad mellan olika satstyper eller satshierarkier (huvud- och bisats). Bestämningen står före sitt huvudord med vissa undantag. Svenskan har subjektstvång, vilket innebär att varje grammatisk mening måste ha ett subjekt, men olika satstyper har olika placering av subjekt och predikatsverb i satsen.

Med hjälp av den kontrastiva beskrivningen mellan de två språken kan man förstå bakgrunden till vissa fel som görs av studenter med koreanska. Man kan utnyttja kunskapen om dessa viktiga skillnader för att förklara olika strukturer i svenskan som t.ex. ordföljd i olika satstyper.

Studien avslutas med några vanliga svårigheter vid inlärandet av svenska hos koreanska inlärare. Felaktig ordföljd i huvud- och bisats och satser utan subjekt är exempel på några ofta återkommande fel.

7. Litteratur

Hammarberg, Björn & Viberg, Åke, 1979: *Platshållartvånget, ett syntaktiskt problem i svenskan för invandrare*. (SSM report 2.) 2:a reviderade upplaga. Institutionen för lingvistik. Stockholms universitet.

- Holmes, Philip & Hinchliffe, Ian, 1994: *Swedish. A comprehensive grammar*. London/NewYork.
- Lee, Hansol H. B., 1989: *Korean grammar*. Oxford.
- Park, Hyeon-Sook, 1994: *En kontrastiv beskrivning av koreanskan i förhållande till svenskan*. D-uppsats. Institutionen för nordiska språk. Uppsala universitet. Uppsala.
- Park, Hyeon-Sook, 2000: *Korean-Swedish code-switching. Theoretical models and linguistic reality*. Uppsala universitet. Uppsala.
- Thorell, Olof, 1973: *Svensk grammatik*. 2nd ed. Stockholm.
- Viberg, Åke, 1984: *Typologisk språkjämförelse. Föreläsninganteckningar från kursen LI 220 Språktypologi*. Dept. of Linguistics. University of Stockholm. Stockholm.
- Viberg, Å. 1994. *Språkinläring i olika åldrar*. I: Ceru, E. (red.), *Svenska som andraspråk, Lärobok 2*. Stockholm: UR och Natur & Kultur.

<국문요약>

한국인 학습자에게 어려운 스웨덴어 문법: 동사론을 중심으로

박 현 숙
한국외국어대학교

본 논문의 목적은 한국어가 모국어인 스웨덴어 학습자들이 흔히 범하는 오류가 한국어와 스웨덴어 문장 구조의 차이와 밀접한 연관이 있다는 것을 보여주는 것이다. 이러한 오류의 근본 원인을 분석 규명하고 더 나아가 스웨덴어 강의에 이를 실제적으로 반영 할 수 있게 하는 것이다.

SOV-언어에 속하는 한국어의 기본 문장구조는 주어-목적어-동사이다. 그러나 한국어는 격조사 혹은 문맥만으로 문장 이해가 충분히 가능하므로 문장 순서가 비교적 자유롭다. 또한 문맥상 오해가 발생하지 않는다면 불필요한 문장요소는 자유롭게 생략될 수 있다. 이러한 특징이 주어 없는 문장이 한국어에선 매우 흔한 현상임을 설명해주고 있다. 문장 유형(예, 평서문, 의문문)과 주절/종속절에 관계없이 모두 동사로 문장이 끝나기 때문에 문장구조가 동일하다는 것이 한국어의 또 다른 특징이다.

스웨덴어는 SVO-언어에 속하며 기본 문장구조는 주어-동사-목적어이다. 문장순서가 비교적 자유로운 한국어와 비교하여 스웨덴어의 문장순서는 제한되어 있다. 문장순서 (특히 주어와 동사의 순서)가 문장유형과 주절/종속절을 구별하는 데 사용되기 때문에 스웨덴의 문장순서는 매우 중요하다. 주어 없는 문장이 흔한 한국어와는 달리 스웨덴어는 주어가 반드시 필요하며 문장의 유형에 따라 주어의 위치도 다르다.

본 논문에는 한국어가 모국어인 스웨덴어 학습자들이 흔히 범하는 오류

가 유형별로 실제 예와 함께 설명된다. 문장 유형별 잘못된 주어의 위치, 주어 없는 문장, 주절/종속절의 잘못된 문장 순서가 자주 등장하는 오류의 예이다.

Key words: 문장순서, 문장유형, 한국어, 스웨덴어, 오류 유형

박현숙

한국외국어대학교 스칸디나비아과 교수

Department of Scandinavian Languages, Hankuk University of Foreign Studies, Seoul, Korea

전화: (office) (02)2173-3055

이동전화: 010-7262-8212

email: hsp@hufs.ac.kr

접수일자: 2010. 6. 30

게재결정: 2010. 8. 25